

Hunc ablativum temporis, quem apud auctores aureae, quae dicitur, aetatis perraro inveniri, postea autem increbuisse Draegerus docet (I. p. 534), Catullus omnino videtur evitare; cfr. 23, 20 „toto in anno“; 68, 83 „noctibus in longis“.

De adiectivorum usu.

Quamquam apud omnes fere scriptores adiectiva et participia non solum in pluralis, sed etiam in singularis casibus, substantivorum munere fungi constat (cfr. Draeg. I. p. 47 sq; Kuehner lat. Gr. II, § 62), tamen paucis explanabo, quantum discrepet Propertius a Catulli et Tibulli usurpatione.

Atque primum mihi annotandum est, praeter „rivalis“ (I, 8, 45) nec adiectivum nec participium in nominativo singularis numeri pro substantivo usurpatum esse, cum Tibullus quinquies primo casu singularis usus sit (cfr. Streifinger synt. Tib. p. 21¹⁾).

In casibus obliquis sing. num. reperiuntur adiectiva: III, 32, 4 „formosam“; I, 16, 14 „supplicis“ (Cat. 60, 4); 22, 8 „miseri“; 18, 25 „superbae“; III, 26, 15 „divae“ pro „deae“; IV, 9, 3 „natalis signum“ sc. dici (cfr. Kuehner lat. Gr. II. § 62, 5);

participia: I, 16, 47 „amantis“; I, 8, 41; III, 17, 22 „amanti“; I, 20, 3 „imprudenti amanti (cum adiectivo attributivo); cfr. Cat. 70, 3 „cupido amanti“; III, 9, 1 „amantem“; 9 „amante“ (Cat. 72, 7).

Tibullus „amantis“ I, 8, 1 et „amanti“ I, 5, 57 usus est (cfr. Streifinger de synt. Tib. p. 21.²⁾

In pluralis numeri casibus leguntur haec adiectiva: „formosas“ III, 15, 20; „formosarum“ III, 26, 3; „formosis“ III, 8, 26; „natis“ II, 9, 17; „natos“ II, 7, 3; deinde „geminos“ III, 15, 42; „ingenuis“ III, 18, 4; „nobilibus“ III, 19, 33; „beatos“ III, 22, 5; „beatis“ III, 19, 33; „concordes“ III, 32, 6.

Participium „amantes“ (nom. et acc.), quod a Catullo 61, 47

¹⁾ Apud Catullum non memini adiectivum pro substantivo in nominativo sing. num. positum me reperire.

²⁾ De Lucret., Verg., Hor., Ovidio, qui omnes participio „amans“ ut substantivo usi sunt, cfr. Draeg. I. p. 48.

et a Tibullo I, 4, 77 loco substantivi adhibetur, Propertius fere sexies decies pro substantivo usurpavit.¹⁾

Saeptius aliis poetis Propertius nomina appellativa more adiectivorum cum substantivis iunxit.

Quamquam apud omnium temporum scriptores ea substantiva, quae aut genus aut naturam alicuius rei aut ordinem significant velut „homo, femina, senex, anus, servus etc.“, imprimis autem ea, quae in „tor“ aut „trix“ exeunt, adiectivorum vicibus funguntur (cfr. Draeg h. S. I. p. 668; Kuehner lat. Gr. II, § 61, 2), tamen hunc usum a Propertio magis quam a prioribus et aequalibus excultum esse videmus praecipue ex hisce locis: III, 29, 4 „femina turba“ pro „turba feminarum“; substantivum, quod in genetivo generis esse debebat, adiectivi instar cum nomine colectivo copulatum apud alios poetas non repperi; deinde V, 3, 64 „carbasa lina“; IV, 13, 20 „fratres deos“; III, 32, 74 „agricolae domini“;²⁾ III, 30, 6 „via anus“.³⁾

Addo alia exempla minus mira: III, 32, 28 „victor equus“ (cfr. Verg. „bellator equus“ G. 2, 145; A. 10, 891; 11, 89; Ov. met. 15, 368; fast. 2, 12; „taurus arator“ fast. 1, 698); IV, 2, 9 „victrices moras“; V, 1, 139 „victrices palmas“ (cfr. Hor. ep. I, 3, 25 „hederae victricis“); V, 1, 115 „ultores ignes“.

Deinde animadvertimus Propertium permultis locis adiectivum praedicativum adverbio praetulisse. Quae consuetudo, quam e cotidiana vitae sermone in vinctam orationem irrepsisse e poetarum comicorum fabulis elucet (cfr. Pick „de vi atque usu adiectivi

¹⁾ I, 2, 23; 10, 15; 16, 45; 18, 7; 11, 5, 13; 7, 3; III, 3, 3; 8, 47; 22, 33; 31, 5; 43; IV, 2, 47; 13, 21; 16, 5, 11.

²⁾ Apud Lucr. (cfr. Holtze synt. Lucr. lin. p. 1) reperiuntur: „pater aether“ et „mater terra“. Alia exempla velut „rerum natura creatrix“ non huc pertinent, quod — ut ex genetivo apparet — veram perhibent appositionem. Apud Cat. indagavi: 9, 4 „anum matrem“; 68, 46 „charta anus“. — Apud Tibullum ter „agricola“ pro adiectivo usurpatur (Streif. p. 22), semel „victrix“ (cfr. Ehrlich de eloc. Tib. quaest. p. 20). — Scriptorum pedestris orationis, qui illa aetate florebant, imprimis Cornelius Nepos huius usus multa praebet exempla velut „victor exercitus“, „frater tyrannus“ etc. cfr. Lupus der Sprachgebrauch des Corn. Nep. p. 9.

Tacitus (Draeg. über Synt. und Stil. des Tac. p. 30) raro nomen appellativum pro adiectivo posuit.

³⁾ Menteliani emendationem, quam Lachmannus unice veram esse dicit secutus sum.

praedicativi apud aevi Augustei poetas latinos p. 11 sqq.), postea in poetarum epicorum et lyricorum carminibus studio litterarum graecarum inerebuit (cfr. Kuehner lat. Gr. II, § 63). Exempla, quae huc pertinent, exponam; atque primum enumerabo verba „eundi“ similiaque, quibuscum Propertius adiectivum pro adverbio iungit: I, 14, 3 sq. „celeres currere lintres . . . tardas funibus ire rates“; III, 29, 1 „veniam tardior“; IV, 4, 28 „menstrua luna redit“; III, 1, 9 „gravior procedere“; I, 15, 4; III, 12, 22 aliisque locis.

Notio „eundi“ paene extincta est ex his praedicatis: I, 4, 10 „Inferior duro iudici turpis eat“; 18, 14 „non ita saeva tamen venerit ira mea“; 11, 25 „seu tristis veniam, seu contra laetus amicis“; cfr. II, 1, 32; 7, 16; 4, 48; III, 32, 81; 17, 13; 32, 45; IV, 11, 19.

Alia verba, quibuscum adiectivum praedicativum pro adverbio conexum inveni, sunt haec: ludo (III, 20, 27), pasco (V, 3, 22), vivo (I, 16, 12¹⁾).

Transeo ad adverbium pro adiectivo attributivo usurpatum, quod apud Propertium saepius invenitur, quam apud ceteros poetas elegiacos.

Apud Catullum enim nullum investigavi exemplum huc pertinens, Tibullus autem semel (II, 5, 53 „concupitus tuos furtim“) adverbium adiectivi attributivi instar posuit.

Draegerus, qui poetarum elegiacorum in illa libri sui parte (I. p. 131) mentionem non fecit, affert e Vergilio A. 1, 198 („ignari sumus ante malorum“ = *ἰὼν πρὸν κακῶν*) et I, 13 sq. („Carthago Italiam contra Tiberinaque longe ostia“); sed hoc alterum exemplum non huc referri potest; nam adverbium longe ad contra pertinere e toto loco plane elucet. (cfr. etiam Weidner Comment. zu Verg. Aen. p. 70).

E Properti carminibus collegi: I, 16, 47 sq. „sic ego nunc dominae vitiiis et semper amantis fletibus alterna differor invidia“ (= sempiternis fletibus); I, 22, 2 „nostra semper amicitia“; III, 26, 15 „redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae“.

Ad do duos locos, ubi substantiva cum praepositionibus graeco more attributive — ut ita dicam — usurpata esse ex ipsa verborum collocatione dilucidum est: II, 6, 10 „tener in cunis et sine voce puer“ et I, 3, 44 „querebar longas in externo amore moras.“

Hunc usum, qui apud poetas comicos saepius, perraro apud

¹⁾ „Qualis“ pro „ut“ legimus III, 21, 5; 32, 37; IV, 13, 13; 16, 40.